

PhD Historiográfia I. – 2024 ősz
BTPTR1409
Kedd, 10.00-11.30. 316. terem

Javaslat:

1. Szeptember 10. Tájékoztató: Györkös Attila
2. Szeptember 24. Velkey Ferenc
3. Október 08. „Források és értelmezések” II. konferencia – Bárány Attila
4. Október 29. Györkös Attila
5. November 12. Lévai Csaba
6. November 26. Schrek Katalin

Témák:

Bárány Attila: A középkori magyar történetírás története baranyat@gmail.com

Györkös Attila: A középkori és koraújkorai történetírás francia vonatkozásai
gyorkos.attila@arts.unideb.hu

Lévai Csaba: Az amerikai történetírás története levai.csaba@arts.unideb.hu

Schrek Katalin: A *New Imperial History* a kelet-európai történetírásban
schrek.katalin@arts.unideb.hu

Velkey Ferenc: Történész-viták a reformkorról velkey.ferenc@arts.unideb.hu

Szakirodalom:

1. Bárány Attila: A középkori magyar történetírás története

Kristó Gyula: *Magyar historiográfia I. - Történetírás a középkori Magyarországon*. Bp., 2002.

Kosáry Domokos: *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. 2. Országos jellegű levéltárak és forrásközlések*. Bp., 2003.

Thuróczy János, *Chronica Hungarorum*. ford. Horváth János, Bp., 1978. [2001]

Antonius de Bonfinis: *A magyar történelem tizedei*. (Ford. Kulcsár P.) Bp., 1995.

A magyarok cselekedetei / Anonymus, Kézai Simon. (Kiad. Veszprémy László) Bp., 1999.

2. Györkös Attila: A középkori és koraújkorai történetírás francia vonatkozásai

A történetírás, mint tudomány. Szerk. Lajtai L. László. Bp., 2007.

Breisach, Ernst: *Historiográfia.* Bp., 2004. 245-255, 279-285, 379-386.

Bourdé, Guy –Martin, Hervé: *Les écoles historiques.* Paris, 1997.

Erős Vilmos: *Modern historiográfia. Az újkori történetírás egy története.* Bp., 2015.107-129, 257-280.

Noirel, Gérard: *A történetírás „válsága”.* Bp., 2001.

Romsics Ignác: *Clio bővületében: magyar történetírás a 19-20. században - nemzetközi kitekintéssel.* Bp., 2011. 46-76, 210-211, 219-229, 231-235.

3. Lévai Csaba: Az amerikai történetírás története. Progresszivisták történetírás avagy „New History” – Az amerikai történetírás prezentista-relativista iskolája a 20. század első felében

Beard, Charles A.: *Az Egyesült Államok alkotmányának gazdasági értelmezése.* Európa, Bp. 1988. 35-77. o.

Beard, Charles A.: Ama nemes álom. In: Gyurgyák János – Kisantal Tamás. *Történetelmélet II. kötet.* Osiris, Bp. 2006. 1087-1099. o.

Becker, Carl L.: Mi a történelmi tény? In: Gyurgyák János – Kisantal Tamás. *Történetelmélet I. kötet.* Osiris, Bp. 2006. 162-174. o.

Lévai Csaba: *A republikanizmus-vita. Vita az amerikai forradalom eszmetörténeti háttéréről.* L'Harmattan, Bp., 2003. 52-88. o.

Lévai Csaba: Progresszivismus és relativizmus: Carl Lotus Becker és az amerikai „relativista” történetírás. *Múltunk-Politikatörténeti folyóirat*, 2003/2. 58-111. o.

Lévai Csaba: Az amerikai „prezentista-relativista” történetírók (Charles A. Beard és Carl L. Becker) megítélése Magyarországon a Kádár-rendszer időszakában. *Tudomány és ideológia között. Tanulmányok az 1945 utáni magyar történetírásról.* Szerk. Erős Vilmos-Takács Ádám. (ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012.) 112-133. o.

4. Schrek Katalin: A New Imperial History a kelet-európai történetírásban

Csaplár-Degovics Krisztián: *"Nekünk nincsenek gyarmataink és hódítási szándékaink" - Magyar részvétel a Monarchia gyarmatosítási törekvéseikben a Balkánon.* Bp., 2022.

Csaplár-Degovics Krisztián: *A századfordulós Közép- és Délkelet-Európa értelmezési lehetőségei a globális perspektívából. A new imperial history és a birodalmi életrajz.* Aetas, 35. (2020) 4. szám. 144-159.

Fitzpatrick, Matthew P.: Kolonializmus, posztkolonializmus és dekolonizáció. *Sic Itur Ad Astra*, 28. (2020) 71. szám. 43-56.

Gerő András: Birodalom gyarmat nélkül. *Közép-Európai Közlemények*, 6. (2013) 1-2. szám. 39-48.

Hirschhausen, Ulrike: A New Imperial History? Programm, Potenzial, Perspektiven. *Geschichte und Gesellschaft*, vol. 41. (2015) Nr. 4. 718–758.

Howe, Stephen: *Birodalmak*. Bp., 2004.

Imperiology : from empirical knowledge to discussing the Russian Empire. Kimitaka Matsuzato (ed.). *Slavic Research Center Hokkaido University*, 2007.

Ress Imre: Bosznia-Hercegovina, mint a magyar impérium része. In: Csibi Norbert - Schwarzwölder Ádám (szerk.): *Modernizáció és nemzetállam-építés*. Pécs, 2018. 73-103.

Todorova, Maria: *Imagining the Balkans*. Oxford, 1997.

5. Velkey Ferenc: Történész-viták a reformkorról

Erős Vilmos: *A Szekfű–Mályusz vita*. Csokonai, Debrecen, 2000.

Gergely András: *Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról*. Magvető, Bp., 1987.

Horváth Mihály: *Huszonöt év Magyarország történetéből*. I–III. Bp., 1886. (3. kiadás)

Kosáry Domokos: *A történelem veszedelmei. Írások Európáról és Magyarországról*. Magvető, Bp., 1987.

Mályusz Elemér: A reformkor nemzedéke. In: *Klió szolgálatában: válogatott történelmi tanulmányok*. Bp. 2003. 425-464.

Miskolczi Ambrus: *Folyamatosság vagy megszakítottság? Egy magyar történészvita anatómiája*. Budapest, 2007.

Szekfű Gyula: *Három nemzedék*. Bp., 1920. (1934. 3. kiadás).

Vizsgakérdések PhD Historiográfia I. (BTPTR1409)

A vizsga menete:

A vizsga két beadandó esszé megírásából áll. Egyenként min. 14 000 – max. 20 000 karakteres, jegyzetelt esszét kell írni, két különböző oktató témájából. A témákat a hallgatók maguk választhatják meg. Beadási határidő: január 15.

Esszékérdések:

Bárány Attila: A középkori magyar történetírás története

1. A 18. századi magyar történetírás, különös tekintettel a forrásfeltárássra
2. A magyar középkori történetírás 1867-1918 között

Györkös Attila: A középkori és koraújkori történetírás francia vonatkozásai

1. A 19. századi francia tudományos történetírás (*Ecole des Chartes*; Fustel de Coulanges; *Revue historique*; Gabriel Monod; Charles Seignobos; Charles V. Langlois)
2. Az *Annales* nemzedékei (Lucien Febvre; Marc Bloch; Fernand Braudel; Georges Duby; Jacques Le Goff; *Nouvelle histoire*; Emmanuel Le Roy Ladurie; François Furet; Jacques Revel)

Lévai Csaba: Az amerikai történetírás története

1. Jellemezze az ún. progresszivisták történetírás (New History) módszertani felfogását és történetírói törekvéseit!
2. Mutassa be Charles A. Beard történetírói felfogását, különös tekintettel "Az Egyesült Államok alkotmányának gazdasági értelmezése" című munkájára.

Schrek Katalin: A *New Imperial History* a kelet-európai történetírásban

1. Mutassa be az *New Imperial History* irányzatának lényegét, annak új szemléletét és legfontosabb képviselőit.
2. Mutassa be (átfogóan vagy akár egy-egy kiemelt munka részletes elemzésével – a választás opcionális!), hogy milyen hatással van a *New Imperial History* az Osztrák-Magyar Monarchiához kapcsolódó kutatásokra.

Velkey Ferenc: Történész-viták a reformkorról

1. A "reformkor nemzedéke." Historiográfiai dilemmák a történetírás "nemzedék" fogalmait mérlegelve.

2. Érvek és ellenérvek a "megszakítottság – folytonosság" vitában. Volt-e valóban "sötét korszak" a 19. század első évtizedeiben?